

In textiel, bouw en vergroening zit ruimte voor groei

Vezelhennep stabiel bij gebrek stimulansen

De vezelhennepteelt zoekt uitbreiding, maar blijft op een stabiele 2.000 hectare en wat extra voor de veevoerproductie. Het imago is goed, maar de overheid en de markt geven geen grote stimulansen, werken soms tegen. Textiel, bouw en vergroening zijn kansen voor meer rendement uit een teelt die kleine voordelen heeft ten opzichte van graan.

„Het saldo van een hectare hennep ligt boven dat van graan. Het gewas kan goed concurreren met tarwe tot een prijs van 170 euro per ton." Volgens Mark Reinders van hennepverwerker HempFlax uit Oude Pekela is het rendement voor telers ten opzichte van graan goed. Ze kiezen volgens hem ook om een andere reden voor het vezelgewas: werk. „Voor de boer kost een hectare hennep gemiddeld vier uur werk. voor tarwe is ongeveer acht uur de norm."
Reinders zegt dat er een vaste groep telers ontstaan is die vezelhennep in hun bouwplan heeft. De opbrengsten zijn sinds de eeuwwisseling omhoog gegaan. Dat ligt volgens hem niet aan de rasontwikkeling, want die gaat voor het gewas traag. De opbrengstverhoging zit meer in de ervaring van de telers. „Je moet in warme en vochtige grond zaaien, niet op de kalender kijken. Hennep lijkt wat dat betreft wel wat op maïs. De ene keer kun je begin april al zaaien, de andere keer pas in de loop van mei. Het gewas kan onder die omstandigheden snel starten en dan heb je geen last van onkruid."
De telersgroep van HempFlax is ongeveer 65 bedrijven groot. De telers wonen zo'n

Tekst: Jorg Tönjes
Beeld: Egbert Jonkheer, Ellen Meinen

Bij vezelhennep zijn de bladen los te oogsten van de stengels. Uit het blad komt het extract CBD-olie ook wel cannabidiol genoemd. Deze medicinale olie levert een meerwaarde op voor de verwerkers en maakt een betere uitbetaling van de vezelhennep mogelijk, maar dit jaar staat de overheid de oogst van CBD-olie niet toe.

Vezelhennep heeft een rendement dat net boven dat van graan ligt. Hoogwaardige (bij)producten kunnen dat rendement verbeteren.

50 kilometer rond de verwerker, vooral in Nederland, een paar in Duitsland. „Soms zijn het telers op leeftijd die rust in het bouwplan willen en soms zijn het grote bedrijven met veel aardappelen in het bouwplan. Ze kiezen voor gemak en diversificatie in de teelt. Met een jaarcontract bij ons is de opbrengst de enige variabele. Gemiddeld levert een ton hennepstro 126 euro op. Je hebt het dan over een opbrengst van rond de 1.000 euro per hectare. De kosten zijn 130 euro voor zaad en wat dierlijke mest. Het saldo ligt dan op 860 tot 900 euro per hectare."

Vezels en hout

De producten die de afgelopen jaren de basis waren in de vezelhennepafzet zijn de vezels voor de auto-industrie en de houtdelen als strooisel voor vee, kleinvee en hobbydieren. Dun Agro is met 1.200 hectare de grootste verwerker. Directeur Albert Dun van dit bedrijf noemt de markt stabiel. Reinders van HempFlax ziet een voorzichtige groei. Op de markt voor vezel en strooisel ziet hij 'meer vastigheid'. David Kasse van branchevereniging Vlas en Hennep.NL bevestigt de trage groei van het areaal vezelhennep. „We zijn hier als vereniging mee bezig. Een probleem in dit seizoen is dat de overheid zegt dat bladwinning voor de inhoudsstoffen niet mag. Het gaat echter om de CBD-olie, een legale heilzame olie. De verwerkers konden door het verbod de bladen dit jaar niet apart gebruiken."
Volgens Mark Reinders is het jammer voor het extra rendement in de teelt dat de CBD-olie niet gewonnen kon worden. „Het is een product dat groeit in populariteit en het draagt een beetje bij aan een hogere uitbetaling, een welkome toevoeging in Nederland. De Nederlandse overheid wil niet dat we blad of bloem oogsten, maar dat staat in de opiumwet en is niet bedoeld voor de producten die wij telen. Wij telen voor vezel en zaad in de vollegrond. CBD is een bijproduct voor ons." Kasse zegt dat de branchevereniging aandringt op toelaten van de CBD-oliewinning. De trage kabinetsformatie is dit jaar een rem op dit proces. De branche wil voor de oogst, nog liever voor de zaai van volgend jaar, duidelijkheid over de oogst van blad.

Vergroening

Een andere extra mogelijkheid met vezelhennep is dat het als vergroeningsgewas past in het Europese gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB). Volgens Kasse maken enkele tientallen boeren gebruik van deze mogelijkheid. Volgens hem blijft dit beperkt omdat telers een erg groot deel van hun bedrijf met vezelhennep moeten inzaaien, willen ze binnen de vergroeningseisen vallen. De wegingsfactor die bovenop het areaal hennep komt, maakt dat wel een zesde deel van het bedrijf met vezelhennep gezaaid moet worden voor het telt als vergroening.
Ook hier is de branchevereniging actief aan het lobbyen om de situatie werkbaarder te maken. „We hebben het voorstel gedaan vanuit Vlas en Hennep.NL om de vezelhennep aan te vullen met groenbemesters om de vergroening gemakkelijker te maken. Dat telers niet altijd aan de huidige eis kunnen voldoen, heeft ook te maken met de maten van percelen en de verdeling over verschillende teelten."
Binnen de vergroening wil de overheid dat de telers zonder chemische middelen werken. Dat is volgens Kasse en de directeuren van de hennepverwerkers goed te realiseren. Ziekten en onkruiden vormen voor de teelt geen probleem.

Veevoer

De hectares vezelhennep bovenop de totale 2.000 hectare van Dun Agro en HempFlax zijn in gebruik bij veehouders. Het gaat om maximaal 400 hectare, waarschijnlijk minder. Kasse schat het op 200 hectare. Volgens Zwier van der Vegte van proefboerderij De Marke in Hengelo (GD) is de opbrengst voor dit doel te laag, de teelt en de oogst te duur en de voederwaarde tegenvallend. „We hebben er vorig jaar nog mee geëxperimenteerd, maar dit jaar telen we het niet. Mijn gevoel is dat het op zijn retour is."
De teelt voor ruwvoer vraagt oplettendheid en soms aanpassingen bij de oogst. Volgens Van der Vegte moet de loonwerker de bek van de hakselaar aanpassen en oppassen dat de vezelige stengels niet de lagers van de machine doen vastlopen. Er zijn wel machines die het goed kunnen, maar in de regio's Twente en de Achterhoek is nauwelijks hennep te oogsten en zijn loonwerkers op maïs ingesteld.
Voor de structuur in het voer van koeien en geiten ziet Van der Vegt voorlopig vooral mogelijkheden in graszaadhooi en stro van akkerbouwers. De vezelhennep werd alleen bij het rantsoen gemengd, wat logistiek ook ingewikkeld is voor veehouders. Als het hennepblad gescheiden van de andere producten beschikbaar komt voor de veehouders, ziet hij meer in de toepassing in veevoer. „Veehouders hebben graag zelf invloed op de samenstelling en de balans in het voer. Het luistert nauw bij veevoer", zegt Van der Vegte.

Textiel

Vezels van de hennepplant zijn een alternatief voor katoen. Vanwege de manier van oogsten en de stugheid van de vezels is een extra bewerking nodig. Volgens David Kasse van Vlas en Hennep.NL wil de Gelderse gedeputeerde Michiel Scheffer de economie vergroenen door vezelhennep in textiel te verwerken. Hij wil de teelt en verwerking in Gelderland en Overijssel weer op de kaart zetten. ▶

De artikelen van kennispartners vallen buiten de verantwoording van de redactie.

Kennispartner artikelen op Akkerwijzer.nl

Kennispartners zijn bedrijven die over sectorrelevante kennis beschikken en dat via Akkerwijzer tegen betaling delen. De artikelen worden op de website en in de nieuwsbrief herkenbaar als kennispartnerartikel geplaatst. De meest gelezen artikelen van de afgelopen periode leest u ook in dit vakblad. Ga voor een actueel overzicht van kennispartnerartikelen naar **www.akkerwijzer.nl**

Hoogst renderende wintertarwes 2018

Een slimme rassenkeuze is de basis voor een geslaagde tarweteelt in groeiseizoen 2018. Selecteer de best scorende rassen voor je grondsoort, teeltgebied en afzetmogelijkheden.

Enkele aanbevolen gekende en nieuwe rassen:
Rgt Reform laat als grootste baktarwe van Nederland op proefvelden en in de praktijk stabiel zeer hoge korrelopbrengsten en hectolitergewichten zien. Reform heeft weinig last van schot en is geschikt voor tarwe op tarwe.
Kies bij voertarwe vooral voor stevige, gezonde rassen, zodat de teeltkosten het rendement zo weinig mogelijk verlagen. Om deze reden is Henrik al jaren favoriet: een hoge opbrengstpotentie, stevig stro en sterke resistentie tegen gele roest, meeldauw en fusarium. Twee nieuwe low-input rassen zijn Daytona (middenvroeg) en Racoon (middenlaat).
Drie nieuwe toppers in opbrengstpotentie zijn baktarwes Chevignon en Apostel en maaltarwe System. Deze rassen hebben op de proefvelden in Duitsland, Frankrijk en Nederland zeer hoge opbrengsten laten zien.

Meer weten?
Ga naar www.akkerwijzer.nl/kennispartners
en klik op Limagrain.

Najaarsonkruidbestrijding een **schone zaak**

De onkruiddruk in wintertarwe neemt toe. Niet alleen de milde winters van de laatste jaren zorgen voor een hogere onkruiddruk.

Ook teeltmaatregelen zoals niet-kerende grondbewerking (NKG) en vroegere zaaitijden geven probleemonkruiden meer kans. Bovendien kan het eenzijdige gebruik van actieve stoffen met hetzelfde werkingsmechanisme in het voorjaar resulteren in uitselectie van verminderd gevoelig onkruid. Een geïntegreerde aanpak van duist of windhalm wordt steeds belangrijker. Vier belangrijke tips:

1. Voorkom te vroege zaai. Dan kiemt veel onkruid nadat het gewas is opgekomen en is dan moeilijker op te ruimen.
2. Ploegen kan de onkruiddruk aanmerkelijk verlagen.
3. Op kleigrond telt: 'zaaitijd is Herold tijd'. Een voor-opkomstbehandeling direct na zaai geeft over de jaren heen het beste resultaat.
4. Gebruik een na-opkomsttoepassing van Herold op lichtere grond en op löss.

Meer weten?
Ga naar www.akkerwijzer.nl/kennispartners
en klik op Bayer.

Onkruidbestrijding in wintertarwe

De eerste wintertarwe wordt alweer bijna gezaaid. Een vroege na-opkomst bespuiting (2-blad stadium) voorkomt problemen in het voorjaar.

Hiervoor onwikkelde Syngenta het nieuwe najaarsherbicide Daiko, met een zeer brede werking door twee werkzame stoffen. Prosulfocarb (breedwerkend bodemherbicide met contactwerking op grassen en breedbladigen) en Clodinafob (contactmiddel met een werking op o.a. (resistente) duist en wilde haver).
Voor een optimaal resultaat en om de onkruiddruk in het voorjaar tot een minimum te beperken is Daiko uitstekend te combineren met andere bodemherbiciden. Hiermee wordt ook de resistentiedruk op voorjaarsmiddelen geminimaliseerd. Een combinatie met Herold* en Daiko vormt bijvoorbeeld een zeer sterke combinatie bij zowel matige als extreme duistproblemen.
**Herold is een geregistreerd handelsmerk van de Bayer Groep.*

Meer weten?
Ga naar www.akkerwijzer.nl/kennispartners
en klik op Syngenta

Kennispartners akkerwijzer.nl

BASF We create chemistry · syngenta · LG · BAYER · PHC Plant Health Cure

Nieuws van eigen bodem

Akkerwijzer.nl is het complete online platform voor telers en agribusiness, gemaakt voor en door de sector. Akkerwijzer.nl bundelt alle akkerbouwinformatie uit zeer betrouwbare bronnen per teelt. De sector haalt en deelt hier kennis met collega's. Door het dagelijkse pure akkerbouwnieuws van de eigen redactie en de gebundelde informatie van andere websites en kennispartners zorgt Akkerwijzer.nl voor een actueel totaaloverzicht.

Akkerwijzer.nl nieuwsbrief
De ontwikkelingen in de akkerbouw gaan snel. Blijf daarom op de hoogte van relevant nieuws uit de sector met de nieuwsbrief van Akkerwijzer. U ontvangt dan gratis het belangrijkste nieuws in uw mailbox. Meld u aan op www.akkerwijzer.nl.

Haijo van Lessen uit Bourtange kon dit seizoen door het natte najaar pas laat de vezelhennep van zijn akker ophalen.

Haijo van Lessen:

Vezelhennep past goed in werkverdeling over het seizoen

Op het loon- en akkerbouwbedrijf van Haijo van Lessen in Bourtange (GR) is vezelhennep een geschikt gewas in het bouwplan. Van Lessen heeft loonwerk als belangrijkste tak. Juist als hij het druk heeft met gras maaien bij klanten, wil hij geen graan moeten dorsen of ander werk op het eigen bedrijf hebben. Dan is vezelhennep een goede keuze.

„Ik maai 3.000 hectare gras met mijn loonbedrijf. Zelf heb ik geen spuit en geen combine. Daarom past de vezelhennepteelt goed bij mijn bedrijf", zegt Van Lessen. „Sinds 2009 teel ik de hennep. Het eerste jaar was het gelijk een succes. Dat stimuleert natuurlijk om er verder mee te gaan."
Van Lessen haalde gemiddelde opbrengsten van 8 tot 9 ton. „Vorig jaar was de gemiddelde opbrengst per hectare op 200 kilo na 10 ton. Dit jaar is de opbrengst wat minder en wisselend per perceel. Het weer werkt niet mee bij de oogst. Het is zo nat dat we het gemaaide gewas wat langer laten liggen."
Voor de kwaliteit is het geen probleem dat het wat langer duurt. Van Lessen heeft aan een korte periode van droogte genoeg. Hij verwacht de vezelhennep gewoon wat later binnen te hebben. „Tot nu toe is het elk jaar weer gelukt", relativeert hij.
Voor het zaaien van een groenbemester is de late oogst nadelig. Liefst had Van Lessen al een groenbemester staan in het veld, maar eind september lag de hennep nog op het veld. Voor het behoud van de kwaliteit is rustig laten liggen en onder betere omstandigheden oprapen het beste, leert de ervaring van de akkerbouwer.
In de teelt zijn de risico's bij vezelhennep ook beperkt. Het gewas maakt een diepe penwortel en kan daardoor meestal goed bij het bodemvocht komen. Om het gewas een goede start te geven, zorgt Van Lessen dat hij minimaal water verliest uit de grond. Hij zaaide en spitte in één werkgang en beroerde de grond zo min mogelijk om het water te conserveren.
Dit jaar was het op sommige percelen erg droog. Volgens Van Lessen viel er tussen mest uitrijden en eind juni maar 20 millimeter regen. Op sommige plekken is daarom wat minder hennep gegroeid. Dat herstelde later in de zomer maar matig, toen er alsnog genoeg water viel. Van Lessen heeft de ervaring dat de vezelhennep gevoelig is voor structuurschade en dat het gewas gebaat is bij een goede capilaire werking van de grond.
Zijn ervaring en die van de akkerbouwer met wie hij grond uitwisselt, is dat de volggewassen, vaak aardappelen, goed groeien na een teelt vezelhennep.
Het rendement van de teelt is voor Van Lessen goed genoeg, zeker omdat hij er weinig werk van heeft. Voor de vergroening binnen de GLB-regels voldoet het bedrijf van de akkerbouwer net wel of net niet. De combinatie van vergroenen met vezelhennep en groenbemesters geeft dit bedrijf net wat extra speelruimte.

Kasse: „De teelt van vezelhennep is in deze regio zeer beperkt, maar het kan natuurlijk ook uit Groningen komen. Henneptextiel heeft milieuvoordelen ten opzichte van katoen. Behalve het voordeel dat het van dichtbij komt, heb je veel minder water en chemie bij de teelt nodig. Hennep groeit zonder beregening en gewasbescherming."
Bij StexFibers in Arnhem gebruiken ze de stoomexplosietechniek om de vezelhennep geschikt te maken voor de vervaardiging van spijkerbroeken of andere kleding. „Het zit momenteel heel erg in de lift", zegt directeur Ben Ratelband van StexFibers. „We zijn in staat om er goede garens van te maken. Eerst deden we dat met een hele kleine machine, waarmee slechts kilo's per dag te maken waren. Nu hebben we een oplossing gevonden door samen te werken met andere partijen en kunnen we een paar ton per dag maken. De provincie Gelderland wil er inderdaad meer mee. De doelstelling is dat Gelderland en Overijssel dit gaan ondersteunen. Michiel Scheffer trekt daarvoor de kar. Als we commercieel gaan, bouwen we zelf een fabriek met deze techniek."
Ratelband wil het momentum gebruiken en nu gas geven in de ontwikkeling van kleding uit vezelhennep. Hij kan hiervoor de vezels van beide verwerkers in Oude Pekela betrekken. Volgens Ratelband zijn grote kledingfabrikanten geïnteresseerd in de hennepstof. De milieuvriendelijke teelt en de sterke vezel zijn positieve eigenschappen voor deze afnemers.

Bouw

Albert Dun bouwde in Oude Pekela een modelwoning uit hennepbeton. Volgens hem is dit een verder doorgevoerde vorm van duurzaam bouwen. „Gemeenten noemen een woning vaak CO2-neutraal, terwijl ze energieneutraal bedoelen", zegt Dun. „Ze bouwen een woning met nul op de meter, maar voor de bouw gebruiken ze wel olieproducten." Wat volgens Dun de grote meerwaarde aan bouwen met hennepbeton is, is dat door dit materiaalgebruik de woning bij de bouw al CO2-neutraal is.
Het ontbreekt volgens Dun aan een stimulans vanuit de overheid om milieuvriendelijker bouwmaterialen te gebruiken. „Gemeenten roepen er wat over, maar ze doen er te weinig mee." Behalve hennepbeton kan uit vezelhennep ook isolatiemateriaal gemaakt worden voor systemen waar de bouwers nu steenwol of glaswol in gebruiken.
De huidige situatie houdt de hennep op een stabiel niveau, met kansen in het verschiet. Groei is mogelijk als bestaande en nieuwe markten areaalgroei vragen of rendementsverbeteringen mogelijk zijn door hoogwaardige toepassing van vezels, houtdelen en olie. ■